

Національний
банк України

Результати опитування щодо можливості запровадження е-гривні

(цифрової валюти Національного
банку України – CBDC)

м. Київ, 2021 рік

Резюме

Національний банк України одним із перших центральних банків у світі почав досліджувати можливість випуску цифрової валюти центрального банку (CBDC) – е- гривні. Наразі ми працюємо над концепцією створення е-гривні, зокрема: вивчаємо можливі сфери використання, потенційний попит на е-гривню та споживчі мотивації у розрізі шести “юзкейсів” (варіантів використання), визначених на основі світового досвіду та особливостей інфраструктури фінансового ринку України.

Для досягнення корисного ефекту від дослідження, а отже визначення ринкової ніші та ефекту від потенційного використання е-гривні, Національний банк України бере до уваги потреби учасників ринку. З цією метою було проведено опитування серед представників фінансового ринку, в якому взяли участь 100 експертів із різнопрофільним досвідом: роздрібний бізнес та інновації, корпоративний бізнес, фінансові ринки, цифрова трансформація органів державної влади, віртуальні активи.

Опитування включало 30 запитань (5 загальних та 6 груп запитань відповідно до виділених “юзкейсів” використання е-гривні):

1. Інструмент для роздрібних безготівкових платежів (P2P, P2B, B2B);
2. Інструмент для цільових соціальних виплат (G2P);
3. Інструмент для розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами (B2B);
4. Інструмент для корпоративних платежів юридичних осіб (B2B);
5. Інструмент для транскордонних платежів (B2B, P2P, P2B);
6. Дохідний фінансовий інструмент.

Загальні запитання дали змогу визначити бачення учасників ринку щодо використання е-гривні:

✓ респонденти вважають, що користувачами е-гривні мають бути одночасно як фізичні та юридичні особи, (тобто е-гривня універсальний інструмент для платежів та розрахунків), так і банки між собою (е-гривня – інструмент для “гуртових” міжбанківських розрахунків);

✓ найпопулярнішим “юзкейсом” е-гривні, на думку респондентів, є її використання для роздрібних безготівкових платежів; на другому місці за популярністю – для транскордонних платежів. Найменш популярним варіантом респондентами визначено потенційне використання е-гривні як дохідного фінансового інструменту;

✓ респондентами вбачаються переваги використання е-гривні для здійснення операцій **купівлі/продажу віртуальних активів;**

✓ на думку 73% респондентів, е-гривня має бути реалізованою на базі **технології блокчейн;**

✓ більше половини учасників ринку потенційно готові інвестувати у створення платіжної інфраструктури для е-гривні та її просування на ринку;

щодо найпопулярнішого “юзкейсу” е-гривні як інструменту роздрібних безготівкових платежів:

✓ на думку респондентів, найпопулярнішими операціями потенційно можуть бути миттєві P2P-перекази між фізичними особами та операції електронної комерції (купівля/продаж в онлайн-магазинах та маркетплейсах);

✓ найзручнішим засобом для здійснення операцій з е-гривнею для роздрібних безготівкових платежів може бути мобільний застосунок банку/компанії та єдиний національний мобільний застосунок;

✓ вирішальними характеристиками е-гривні для споживача визначено миттєвість розрахунків, низькі тарифи, захищеність та безпечність;

✓ щодо ролі Національного банку та учасників ринку в “екосистемі” е-гривні для роздрібних безготівкових платежів оптимальною респондентами визнана дворівнева модель е-гривні, в якій Національний банк – одноосібний емітент е-гривні, власник та оператор системи, зберігач ліквідності, а учасники ринку виконують інші функції: розповсюдження е-гривні, ідентифікацію користувачів, підключення торговців, розроблення сервісів і застосунків тощо;

✓ більшість респондентів підтримує анонімність користувачів–фізичних осіб для здійснення операцій з е-гривнею в межах лімітів, установлених для готівкових операцій, та ідентифікації користувачів під час перевищення цих лімітів (80% респондентів);

щодо е-гривні як інструменту для транскордонних платежів:

✓ потенційно найзатребуванішими операціями для цього “юзкейсу”, на думку респондентів, можуть стати P2P-перекази та транскордонні операції з купівлі товарів та послуг (P2B);

✓ важливими характеристиками для успішної реалізації такого інструменту можуть стати швидкість та вартість операцій (зниження вартості порівняно з існуючими інструментами та підвищення швидкості здійснення операцій відповідно);

щодо е-гривні як інструменту для розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами:

✓ е-гривня в цьому “юзкейсі” може використовуватися для розрахунків за державними цінними паперами (ОВДП), іншими фінансовими інструментами на організованих ринках та цінними паперами, емітованими юридичними особами;

щодо е-гривні як інструменту для корпоративних платежів юридичних осіб:

✓ важливими характеристиками, які могли б забезпечити успішне запровадження такого інструменту, в першу чергу, можуть бути швидкість та підтримка ліквідності;

✓ у разі запровадження цього інструменту є інтерес до розширення функціоналу е-гривні, а саме використання її як інструменту торговельного фінансування (акредитиву, гарантії, ескроу-рахунку) та можливість використання смарт-контрактів (тобто миттєвих та безвідкличних контрактів);

щодо е-гривні як інструменту цільових соціальних виплат:

основна ідея цього варіанту використання полягає в доцільності запровадження на базі е-гривні “програмованих” (або “розумних”) цільових грошей для здійснення громадянам з боку держави соціальних виплат, які можуть бути витрачені виключно на конкретні цілі або в конкретний період часу (77% респондентів);

щодо е-гривні як дохідного фінансового інструменту:

на думку респондентів, це найменш популярний “юзкейс” через те, що цей інструмент здатний спричинити значний вплив ліквідності з банківської системи.

Національний банк України дякує учасникам проведеного опитування і приймає коментарі щодо його результатів та висновків на електронну скриньку euah@bank.gov.ua.

Вступ

Національний банк продовжує працювати над Концепцією створення е-гривні¹ – цифрової валюти центрального банку (CBDC). Вивчення цього питання почалося ще у 2016 році. У 2018 році було проведено пілотний проєкт із випуску е-гривні для роздрібних платежів на платформі блокчейн. За результатами пілоту опубліковано [Аналітичну записку стосовно е-гривні](#) і проведено у 2020 році в м. Київ [міжнародну конференцію на тему цифрових валют центробанків CBDCinUA2020](#).

Сьогодні Національний банк досліджує можливі сфери використання, потенційний попит на е-гривню в країні, споживчі мотивації в розрізі різних “юзкейсів” (варіантів використання) та різних цільових аудиторій. З цією метою регулятор провів серед учасників українського фінансового ринку опитування щодо перспектив запровадження та функціонування е-гривні.

“Юзкейси” е-гривні (варіанти використання)

В опитуванні Національним банком України розглядаються такі “юзкейси” е-гривні:

1. Інструмент для роздрібних безготівкових платежів (P2P, P2B, B2B)

Е-гривня розглядається як інструмент для здійснення миттєвих роздрібних платежів, що може стати альтернативою існуючим засобам та інструментам роздрібних платежів – готівці, платіжним карткам, платіжним дорученням та електронним грошам. Перевагами е-гривні є: захищеність (погашення і кінцеві розрахунки гарантуються Національним банком України), миттєвість, безпечність, прозорість.

2. Інструмент для цільових соціальних виплат (G2P)

Держава може виплачувати громадянам цільові соціальні виплати в е-гривні з можливістю функціоналу “програмованих” (або “розумних”) грошей, які можуть витрачатися тільки на конкретні цілі або в конкретний час.

3. Інструмент для розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами (B2B)

Е-гривня розглядається як інструмент швидких прямих розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, в тому числі без участі банківської системи (прямі розрахунки через гаманці е-гривні), що зможе забезпечити прямий доступ до ринку небанківських фінансових установ. Токенізація фінансових інструментів відкриє можливість укладання смарт-контрактів (тобто миттєвих та безвідкличних контрактів).

---

¹ Е-гривня – це електронна форма грошової одиниці України, емітентом якої є Національний банк. Отже, е-гривня є фіатною валютою, яка обмінюватиметься на готівкові або безготівкові кошти у співвідношенні 1:1.

4. Інструмент для корпоративних платежів юридичних осіб (B2B)

Е-гривня та її інфраструктура може використовуватись як інструмент для швидких “оптових” платежів між фінансовими інститутами всередині країни.

5. Інструмент для транскордонних платежів (B2B, P2P, P2B)

Е-гривня та її інфраструктура може використовуватись як інструмент для транскордонних платежів між юридичними особами та/або фізичними особами. Забезпечується за рахунок взаємодії з іншими центральними банками.

6. Дохідний фінансовий інструмент

Е-гривня – фінансовий інструмент, що може бути використаний лише з метою зберігання і накопичення коштів. На е-гривню може нараховуватися відсоток. У цьому “юзкейсі” е-гривня не є платіжним інструментом.

Про опитування

Сьогодні багато організацій, які вивчають можливість випуску цифрових валют центральних банків, проводять публічні консультації у формі анкетування або розміщення документів для обговорення з переліком запитань.

Наприклад, Європейський центральний банк провів [опитування у вигляді відкритого анкетування](#) щодо цифрового євро, в якому взяло участь більше 8000 респондентів. Франкфуртська блокчейн-школа провела власне дослідження, опитавши близько 50 топ-експертів щодо можливості випуску цифрового євро. Банк Англії [опублікував документ для обговорення](#) з питаннями, адресованими експертному середовищу. Аналогічно вчинив і Банк Таїланду, [опублікувавши документ для обговорення](#) щодо цифрової валюти центрбанку для роздрібних платежів.

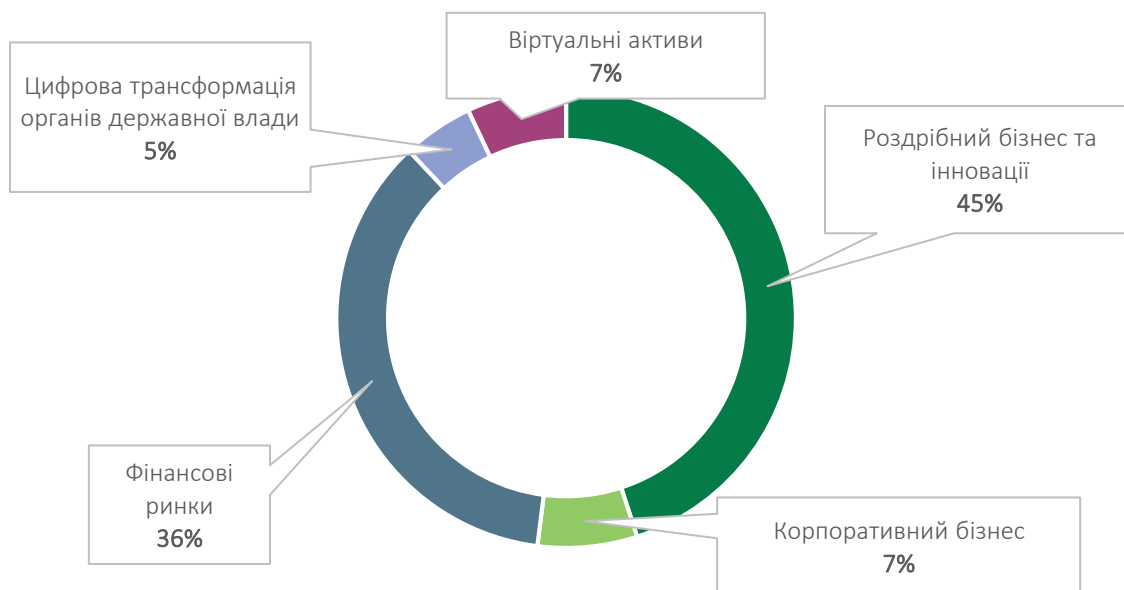
З метою визначення споживчого попиту стосовно випуску цифрових валют Національним банком України було розроблено опитувальник із переліком відкритих питань та відповідну вебсторінку (лендінг) за адресою <https://promo.bank.gov.ua/euah>.

Зазначений опитувальник було адресно розіслано **експертам українського фінансового ринку** у розрізі таких сфер діяльності:

- роздрібний бізнес та інновації;
- корпоративний бізнес;
- фінансові ринки;
- цифрова трансформація органів державної влади;
- віртуальні активи.

Опитувальник містив **30 запитань**, п'ять з яких мали загальний характер, а інші – стосувалися шести “юзкейсів” е-гривні.

Всього в опитуванні взяли участь **100 респондентів (експертів)**. Інформацію в розрізі сфер діяльності респондентів наведено нижче:

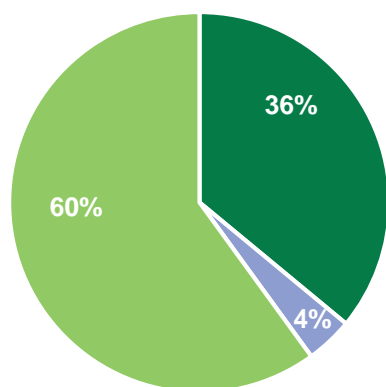

Результати опитування в розрізі запитань

Питання 1. Хто має бути користувачами е-гривні?

60% респондентів вважають, що **користувачами е-гривні мають бути** як фізичні та/або юридичні особи (універсальний інструмент для платежів та розрахунків), так і банки між собою (інструмент для "оптових" міжбанківських розрахунків);

36% вважають, що користувачами виключно мають бути фізичні та/або юридичні особи, решта респондентів – виключно банки між собою.

Користувачами е-гривні мають бути:

- Фізичні та/або юридичні особи (універсальний інструмент для платежів та розрахунків)
- Банки між собою (інструмент для "оптових" міжбанківських розрахунків)
- Обидва варіанти

Діаграма. *Відповіді респондентів щодо можливих користувачів е-гривні*

Питання 2. Який “юзкейс” е-гривні є найперспективнішим?

Респонденти оцінювали “юзкейси” (варіанти використання) е-гривні за 5-бальною шкалою: найвищий середній бал набрав **Інструмент для роздрібних безготівкових платежів фізичних осіб (P2P, P2B) – 4,33 бала.**

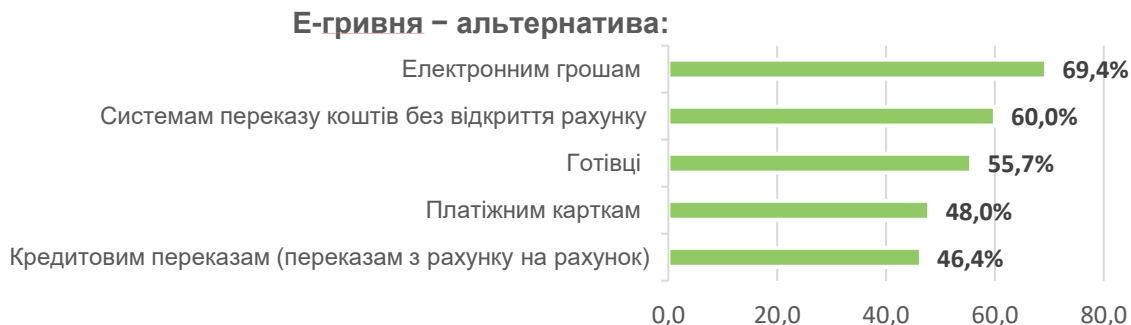
Діаграма. Середня оцінка голосів у розрізі “юзкейсів”

Інструмент для роздрібних безготівкових платежів фізичних осіб (P2P, P2B)

Питання 3. У разі використання е-гривні для роздрібних безготівкових платежів, для яких інструментів Ви бачите її альтернативою?

За результатами аналізу оцінок виявлено, що найбільша кількість респондентів (**69,4%**) вбачають **е-гривню альтернативою електронним грошам**, на другому місці (**60% респондентів**) – системам переказу коштів без відкриття рахунку (респонденти мали змогу вибирати кілька варіантів відповідей).

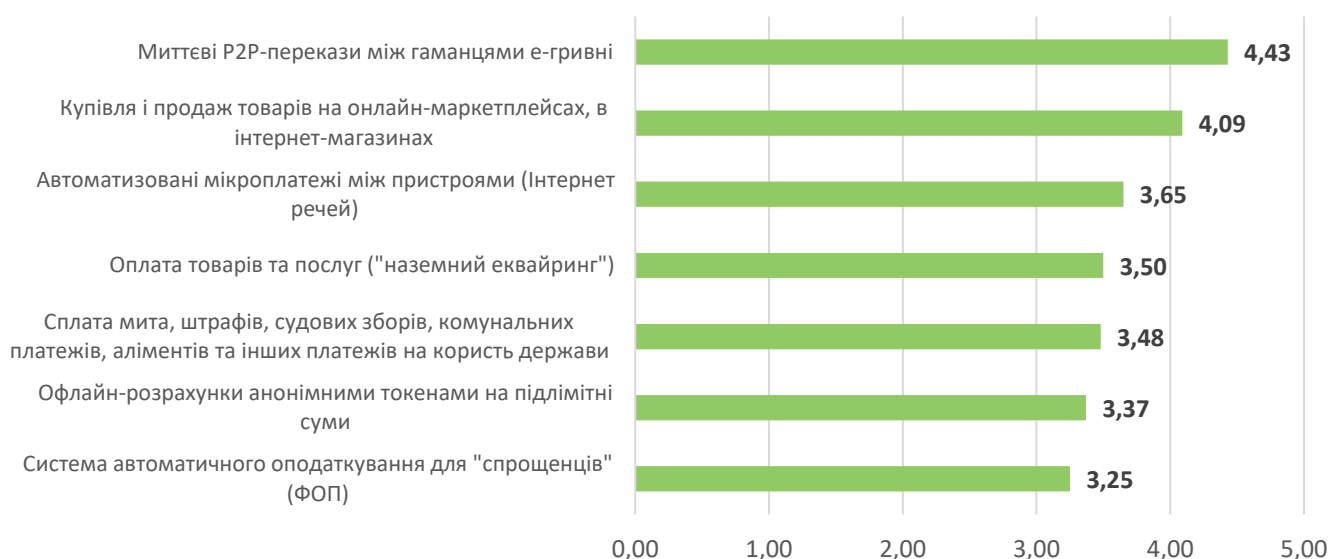
Діаграма. Альтернативи е-гривні – думка респондентів

Коментуючи отримані відповіді, слід зазначити, що в Україні у 2020 році відбулося посилення вимог фінансового моніторингу щодо регулювання ринку

електронних грошей завдяки гармонізації відповідного регулювання із законодавством ЄС та України в сфері фінансового моніторингу. Водночас використання електронних грошей вдалося зробити прозорішим, а користувачів – захищенішими (тепер банком обов'язково має бути здійснено ідентифікацію та верифікацію користувача як і під час відкриття рахунку).

У 2020 році обсяг операцій з електронним грошима зріс на 15%, проте обсяг випущених електронних грошей зменшився в три рази (через відтік кількох великих учасників ринку).

Питання 4. Які з нижченаведених функцій е-гривні для роздрібних безготівкових платежів є найзатребуванішими для користувачів-фізичних осіб?

Діаграма. *Середня оцінка голосів у розрізі функцій е-гривні для роздрібних безготівкових платежів.*

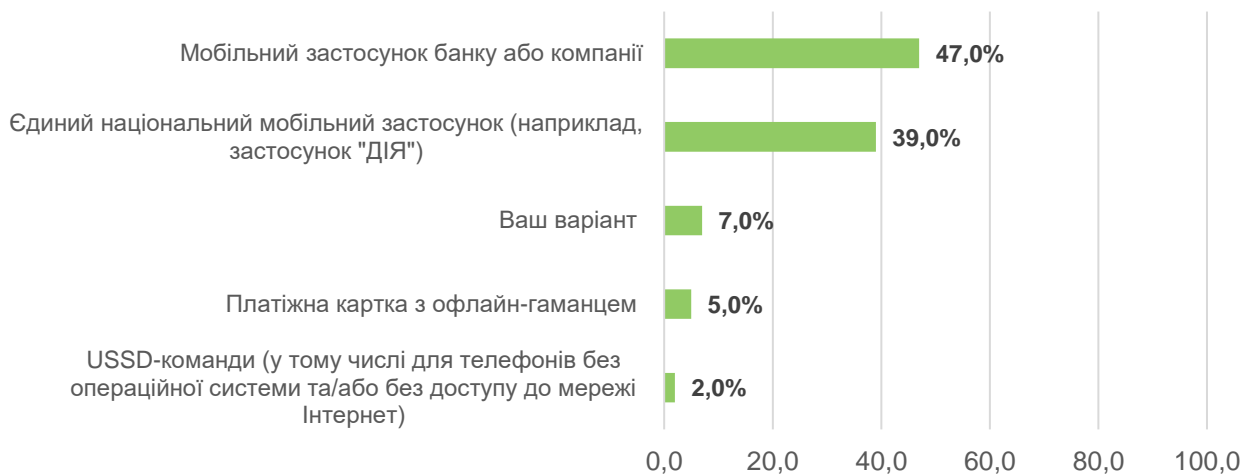
Під час упровадження е-гривні для роздрібних безготівкових платежів, на думку більшості респондентів, **миттєві P2P-перекази** між гаманцями е-гривні будуть найзатребуванішими (**4,43 бали** за п'ятибальною шкалою), на другому місці – **купівля і продаж товарів на онлайн-маркетплейсах та в інтернет-магазинах (4,09 балів)**.

Сьогодні значний обсяг безготівкових переказів здійснюються за допомогою операції P2P в карткових платіжних системах, вартість яких є відносно високою. Отже, більшістю голосів е-гривня вбачається альтернативою таким переказам. Крім того, цифрова валюта центрального банку має високий потенціал для здійснення купівлі/продажу товарів на онлайн-маркетплейсах, оскільки вона може бути запрограмована для проведення безризикових операцій.

Питання 5. Який засіб для операцій з е-гривнею для роздрібних безготівкових платежів є найзручнішим з точки зору користувача?

Найзручнішими засобами для здійснення операцій з е-гривнею для роздрібних безготівкових платежів респонденти вважають **мобільний застосунок банку/компанії (48,8%** респондентів) та **Єдиний національний мобільний застосунок (38,1%** респондентів).

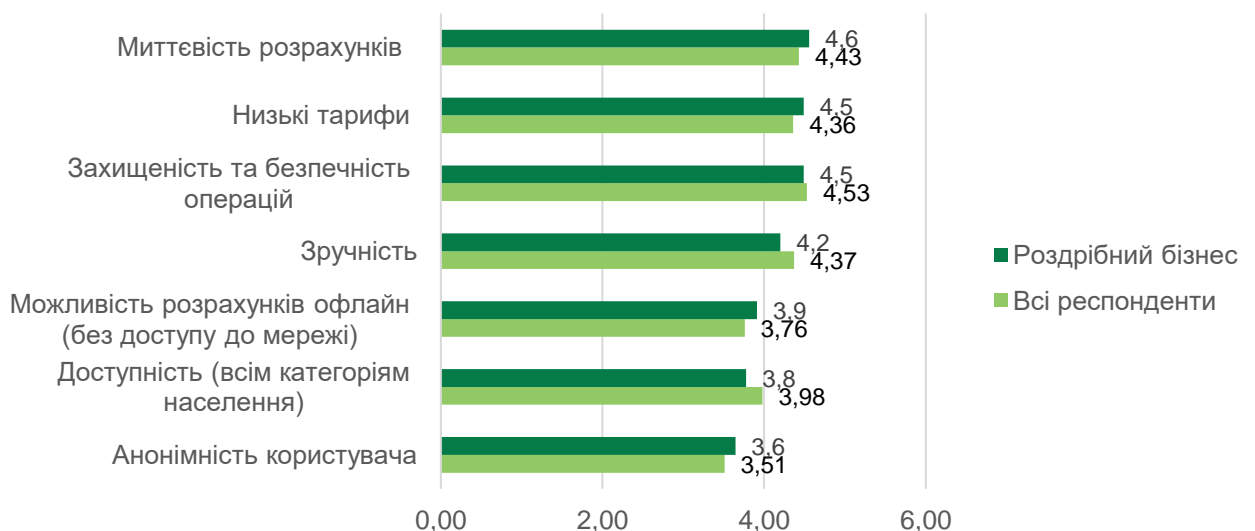

Діаграма. *Відповіді респондентів щодо засобів для операцій з е-гривнею для роздрібних безготівкових платежів.*

Деякі респонденти обрали опцію **“Ваш варіант”** та додали, що засобами для здійснення операцій з е-гривнею для таких платежів можуть бути офлайн-гаманець із мобільним застосунком, open source-рішення з можливістю інтеграції в будь-які застосунки або API для інтеграції в сторонні застосунки.

Питання 6. Які властивості е-гривні для роздрібних безготівкових платежів можуть бути вирішальними для обрання її користувачем?

Всі респонденти вбачають **захищеність і безпечність операцій (4,53** бала за 5-бальною шкалою), а також **миттєвість розрахунків (4,43** бала за 5-бальною шкалою) вирішальними факторами для обрання е-гривні як засобу для роздрібних безготівкових платежів. Для **експертів з роздрібною бізнесу** такою властивістю є **миттєвість розрахунків (4,6** бала).

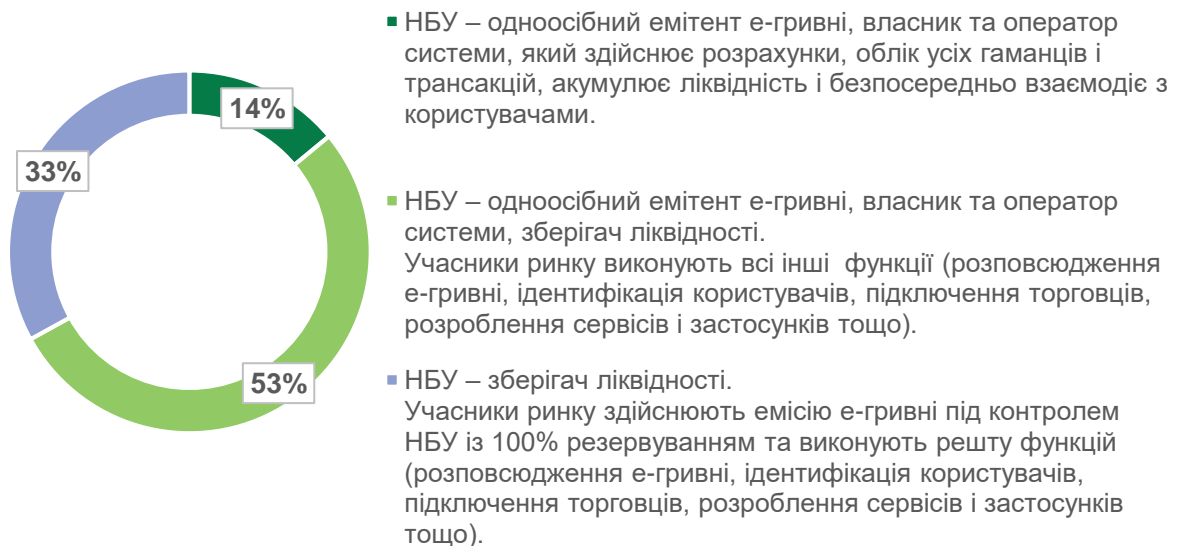
Діаграма. *Середня оцінка голосів у розрізі властивостей е-гривні для роздрібних безготівкових платежів.*

Цікаво, що згідно з аналізом результатів опитувальника **Європейського центрального банку**, в опитуванні якого взяли участь понад 8 тис. осіб, **конфіденційність платежів** посіла найвище місце серед запитуваних функцій потенційного цифрового євро (**41 %**), на другому місці – **безпека (17 %)** та **загальноєвропейське охоплення (10 %)**.

Питання 7. Якими Ви бачите ролі Національного банку та учасників ринку в “екосистемі” е-гривні для роздрібних безготівкових платежів?

Найбільшу кількість голосів набрала **дворівнева модель е-гривні (53%)**, а саме, коли **Національний банк – одноосібний емітент е-гривні**, власник та оператор системи, зберігач ліквідності, **а учасники ринку виконують всі інші функції** (розповсюдження е-гривні, ідентифікація користувачів, підключення торговців, розроблення сервісів і застосунків тощо).

Зазначена позиція збігається зі світовими тенденціями стосовно дослідження можливості впровадження цифрової валюти центрального банку.

Діаграма. *Відповіді респондентів щодо можливої ролі НБУ та учасників в “екосистемі” е-гривні для роздрібних безготівкових платежів.*

Питання 8. Яка бізнес-модель функціонування е-гривні для роздрібних безготівкових платежів є найоптимальнішою?

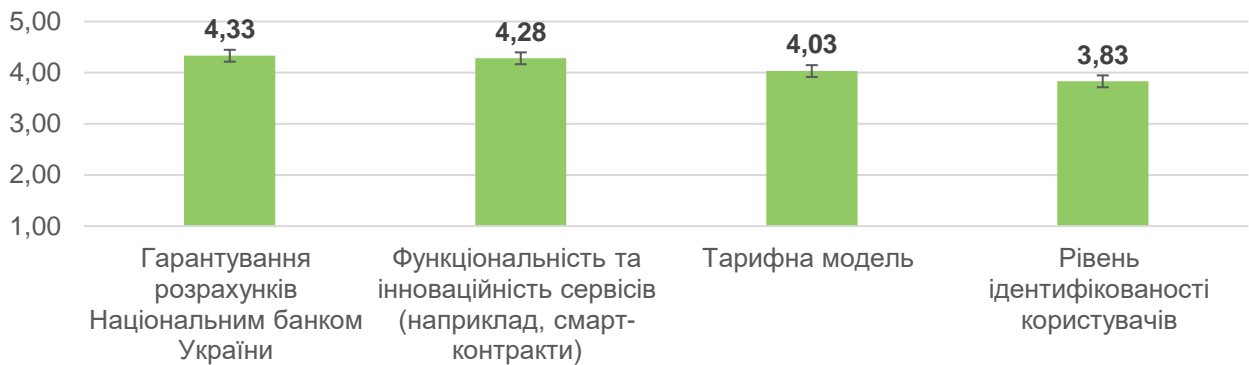
Більшість респондентів (**41%**) вибрали найоптимальнішою бізнес-моделлю функціонування е-гривні для роздрібних безготівкових платежів – відсутність **комісії за поповнення та погашення е-гривні** (водночас операції всередині “екосистеми” е-гривні тарифікуються). На думку респондентів, така модель має стимулювати учасників ринку брати участь у проєкті як провайдери послуг і пропонувати користувачам інноваційні сервіси та технології, обслуговувати торговців тощо.

На другому місці (**38%**) бізнес-модель, у якій **стягується комісія за погашення е-гривні** (водночас поповнення гаманця е-гривні здійснюється безкоштовно, операції всередині “екосистеми” е-гривні не тарифікуються). Така модель має забезпечити легкий вхід для користувачів, їх безкоштовне обслуговування всередині системи, водночас складніше виведення е-гривні.

Крім того, деякі респонденти зазначали, що для споживачів вартість використання е-гривні має дорівнювати вартості використання готівки, тобто нулю; для підприємців – не перевищувати вартість використання готівки (витрат на інкасацію) чи безготівкових коштів (витрат на еквайринг).

Питання 9. Які фактори є визначальними для зацікавленості Вашого банку/компанії в е-гривні для роздрібних безготівкових платежів?

Головним фактором для зацікавленості банку/компанії в е-гривні для роздрібних безготівкових платежів у майбутньому респонденти вважають **гарантування кінцевих розрахунків Національним банком (4,33 бали з 5)**.

Діаграма. Середня оцінка голосів у розрізі факторів для зацікавленості в е-гривні для роздрібних безготівкових платежів.

Питання 10. Який засіб приймання е-гривні торговцями для роздрібних безготівкових платежів є оптимальним?

56% респондентів відповіли, що найоптимальнішим засобом приймання е-гривні торговцями для роздрібних безготівкових платежів вони вбачають **застосунок для смартфона/планшета**.

Діаграма. Відповіді респондентів щодо оптимальних засобів приймання торговцями е-гривні для роздрібних безготівкових платежів.

Деякі респонденти в коментарях додали, що приймання е-гривні торговцями має відбуватися **всіма перерахованими вище засобами**, а також за допомогою QR-інтерфейсів, API.

Питання 11. Яким має бути рівень ідентифікації фізичних осіб – користувачів е-гривні для роздрібних безготівкових платежів?

Оскільки в цьому “юзкейсі” е-гривня розглядається як цифровий еквівалент готівки, переважна більшість респондентів (80%) відзначили, що може дозволятися **анонімність користувачів-фізичних осіб для операцій у межах лімітів, установлених для готівкових операцій**, а під час перевищення лімітів необхідною є ідентифікація. Таку позицію можна порівняти з результатами опитувальника ЄЦБ, де конфіденційність платежів набрала найбільшу кількість балів порівняно з іншими характеристиками цифрової валюти.

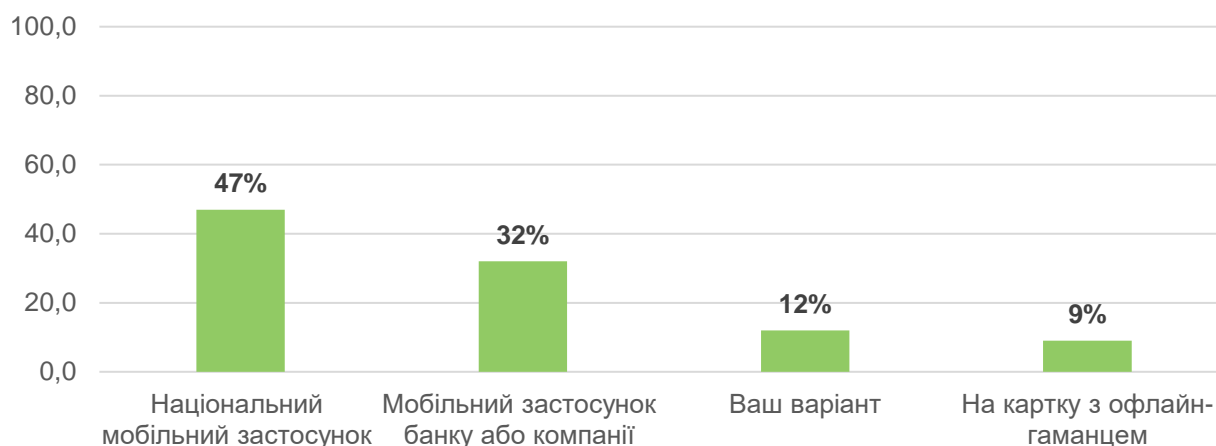
Інструмент для цільових соціальних виплат (G2P)

Питання 12. Чи вбачаєте ви доцільним запровадження на базі е-гривні “розумних” цільових грошей, які можуть бути витрачені виключно на конкретні потреби?

Більше третини респондентів (77%) вбачають доцільним запровадження на базі е-гривні “розумних” цільових грошей для здійснення громадянам з боку держави соціальних виплат, які можуть бути витрачені виключно на конкретні цілі або в конкретний період часу.

Питання 13. Якими засобами мають здійснюватися цільові соціальні виплати у разі запровадження таких виплат у е-гривні?

У разі запровадження цільових соціальних виплат у е-гривні більшість респондентів (46,4%) вважають, що вони мають здійснюватися **через національний мобільний застосунок** у межах концепції “Цифрова держава у смартфоні”.

Діаграма. **Середня оцінка голосів у розрізі засобів для здійснення цільових соціальних виплат у е-гривні.**

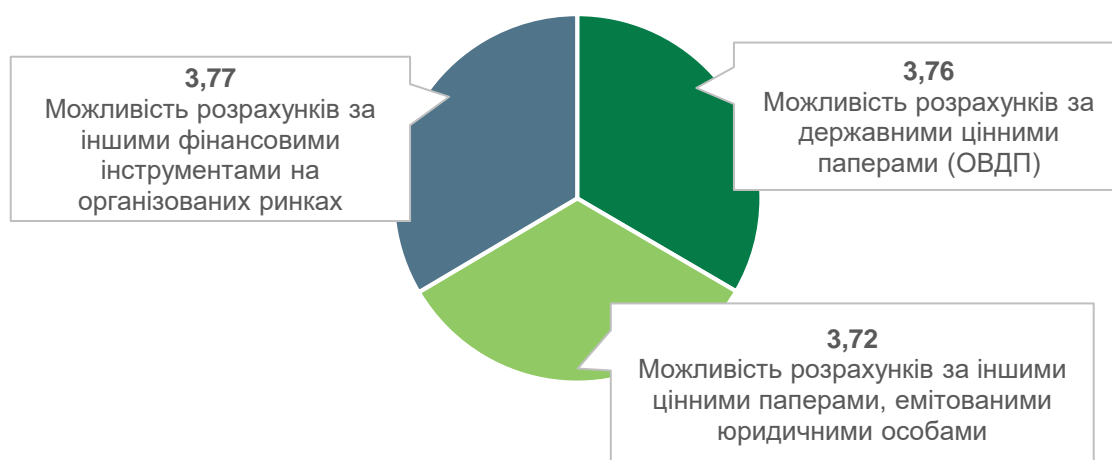
Також частина респондентів у коментарях зазначили, що здійснення цільових соціальних виплат у е-гривні має відбуватися **всіма перерахованими засобами** для підтримання належного рівня конкуренції.

Інструмент для розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами (B2B)

Питання 14. Які з напрямів є найперспективнішими в разі запровадженні е-гривні для розрахунку за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами?

У разі запровадженні е-гривні для розрахунку за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами респонденти оцінили перспективність напрямів **приблизно однаковою кількістю балів** (розрив голосів між усіма напрямками є незначним).

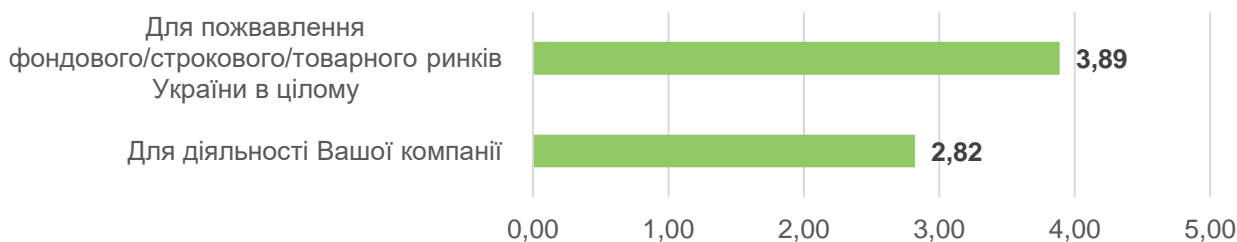
Діаграма. *Середня оцінка голосів у розрізі перспективності напрямів під час запровадження е-гривні для розрахунку за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами*

Питання 15. У разі запровадження е-гривні для розрахунків за державні цінні папери (ОВДП), які характеристики Ви насамперед удосконалили б ?

У разі запровадження е-гривні для розрахунків за державними цінними паперами (ОВДП) респонденти вважають, що насамперед можна вдосконалити такі характеристики: **розширення доступу учасників (4,43 балів з 5 балів)** та **спрощення процедури (4,40 бали з 5 балів)**.

Питання 16. Наскільки важливим є надання небанківським фінансовим установам або іншим професійним учасникам доступу до швидких прямих розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами без участі банківської системи (прямі розрахунки через гаманці е-гривні)?

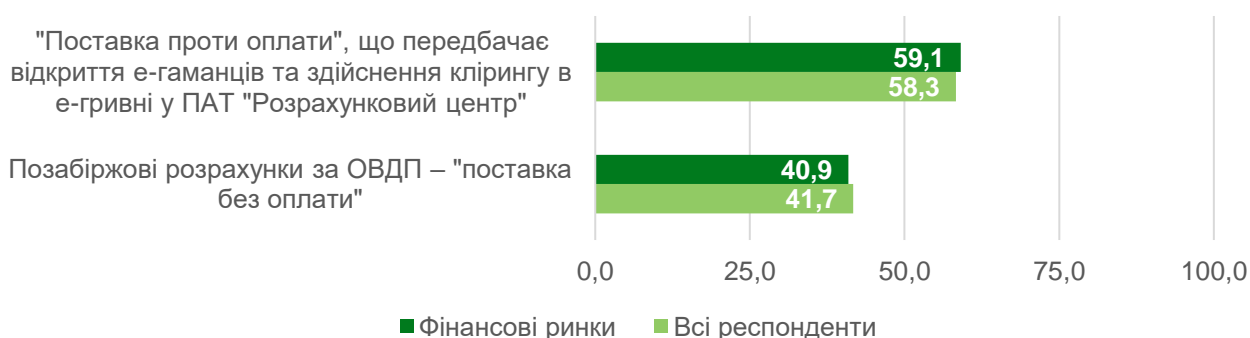
Більшість респондентів вважають, що надання небанківським фінансовим установам або іншим професійним учасникам доступу до швидких прямих розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами без участі банківської системи (прямі розрахунки через гаманці е-гривні) **є важливішим для поживлення фондового/строкового/товарного ринків України** в цілому (**3,89 бала з 5**).

Діаграма. *Середня оцінка голосів щодо важливості надання небанківським фінансовим установам/іншим професійним учасникам доступу до швидких прямих розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами без участі банківської системи (прямі розрахунки через гаманці е-гривні)*

Питання 17. Якщо е-гривня буде запроваджена для розрахунків за цінні папери, яка модель була б привабливішою?

У разі запровадження е-гривні для розрахунків за цінні папери найпривабливішою респонденти (**більше 55 %**) вважають модель **“Поставка проти оплати”**, що передбачає відкриття е-гаманців та здійснення клірингу в е-гривні в ПАТ “Розрахунковий центр”.

Діаграма. *Середня оцінка голосів у розрізі моделей під час запровадження е-гривні для розрахунку за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами*

Питання 18. Наскільки важливим було б використання смарт-контрактів (тобто миттєвих та безвідкличних контрактів) у разі запровадження е-гривні для розрахунків за ОВДП на вторинному ринку?

Респонденти відповіли, що в разі запровадження е-гривні для розрахунків за ОВДП на вторинному ринку використання смарт-контрактів (тобто миттєвих та безвідкличних контрактів) було б дуже важливим (так вважають **50%** респондентів).

Питання 19. Наскільки важливою була б можливість виплати купонів і номіналу в е-гривні у разі запровадження е-гривні для розрахунків за ОВДП на вторинному ринку,?

Більшість респондентів (**48,6%**) зазначили, що в разі запровадження е-гривні для розрахунків за ОВДП на вторинному ринку **можливість виплати купонів і номіналу в е-гривні** також буде **дуже важливою**.

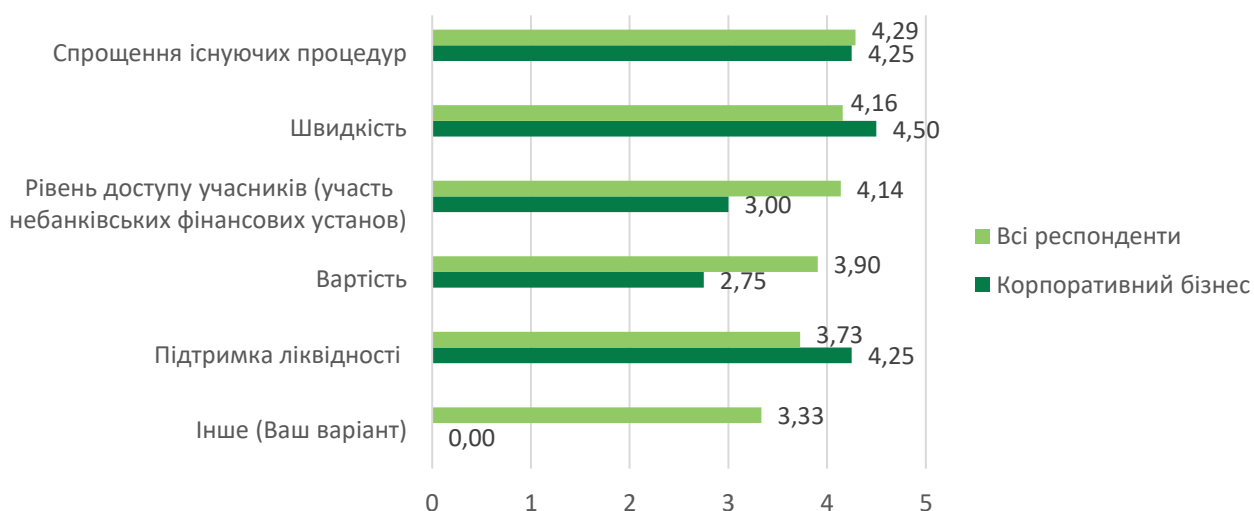

Інструмент для корпоративних платежів юридичних осіб (B2B)

Питання 20. У разі запровадження е-гривні для корпоративних платежів юридичних осіб усередині країни, яка з існуючих характеристик може бути поліпшеною?

Респонденти групи “Корпоративний бізнес” вважають, що запровадження е-гривні для корпоративних платежів юридичних осіб в Україні може призвести до їх **пришвидження (4,5 балів за 5-бальною шкалою)**, а також **поліпшення існуючих процедур**, зокрема **підтримки ліквідності (4,25 балів за 5-бальною шкалою)**.

Слід відзначити, що питання **вартості** корпоративних платежів юридичних осіб посіло в опитуванні лише четверте місце.

Діаграма. *Середня оцінка голосів у розрізі характеристик під час запровадження е-гривні для корпоративних платежів юридичних осіб*

Питання 21. Оцініть доцільність використання е-гривні як інструменту торговельного фінансування (акредитиву, гарантії, ескроу-рахунку) у разі запровадження е-гривні для корпоративних платежів

Більшість респондентів вважають, що використовувати е-гривню **як інструмент торговельного фінансування** (акредитиву, гарантії, ескроу-рахунку) **доцільно** у разі запровадження е-гривні для корпоративних платежів. Така позиція набрала в середньому **близько 4 балів** за 5-бальною шкалою.

Питання 22. Оцініть можливий вплив використання смарт-контрактів (тобто миттєвих та безвідкличних контрактів) для е-гривні на інструменти торговельного фінансування (акредитиви, гарантії, ескроу-рахунки).

Респондентами оцінено **вплив використання смарт-контрактів** (тобто миттєвих та безвідкличних контрактів) для е-гривні на інструменти торговельного фінансування (акредитиви, гарантії, ескроу-рахунки) **як важливий** (на **4 бали** за 5-бальною шкалою).

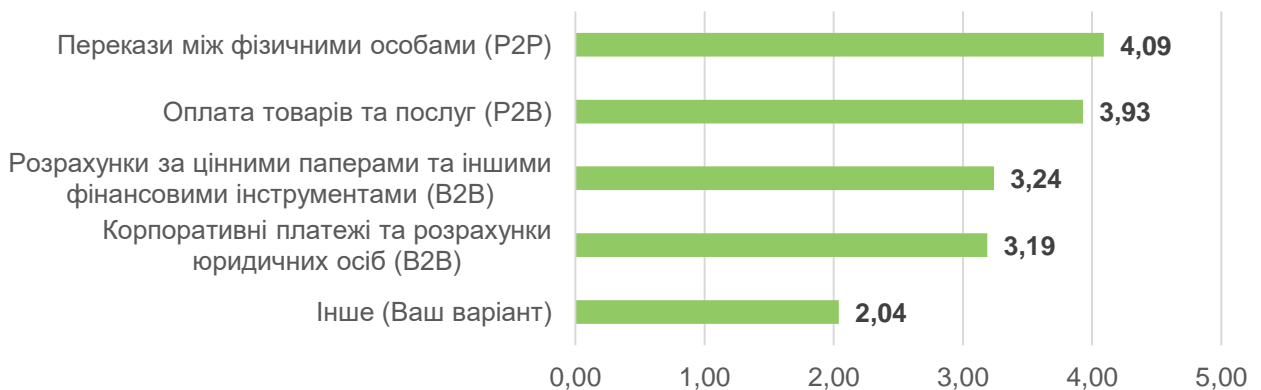

Інструмент для транскордонних платежів (B2B, P2P, P2B)

Питання 23. Оцініть перспективність “юзкейсів” е-гривні під час запровадження транскордонних переказів та розрахунків.

Респондентами оцінено, що найперспективнішим “юзкейсом” е-гривні під час запровадження транскордонних переказів та розрахунків будуть **перекази між фізичними особами (P2P)**, які набрали **4,12 балів** із 5.

Як свідчать дані Банку міжнародних розрахунків, важливість транскордонних платежів зростає в міру глобалізації світової економіки. Це особливо справедливо для **транскордонних переказів на малі суми**, які лежать в основі міжнародного туризму, транскордонної електронної комерції та грошових переказів трудових мігрантів. Проте в більшості випадків такі платежі є повільними, непрозорими та дорогими. Пошук інноваційних шляхів для пришвидшення, здешевлення та підсилення прозорості транскордонних платежів група G20 визначила як один із своїх пріоритетів.

Діаграма. *Середня оцінка голосів щодо перспективності “юзкейсів” е-гривні під час запровадження транскордонних переказів та розрахунків*

Питання 24. У разі запровадження е-гривні для транскордонних розрахунків юридичних осіб, яка з існуючих характеристик може бути поліпшена?

У разі запровадження е-гривні для транскордонних розрахунків **юридичних осіб** респонденти вважають, що **швидкість (4,22 бала з 5)** та **вартість (4,11 бала з 5)** таких платежів мають вищі шанси бути поліпшеними.

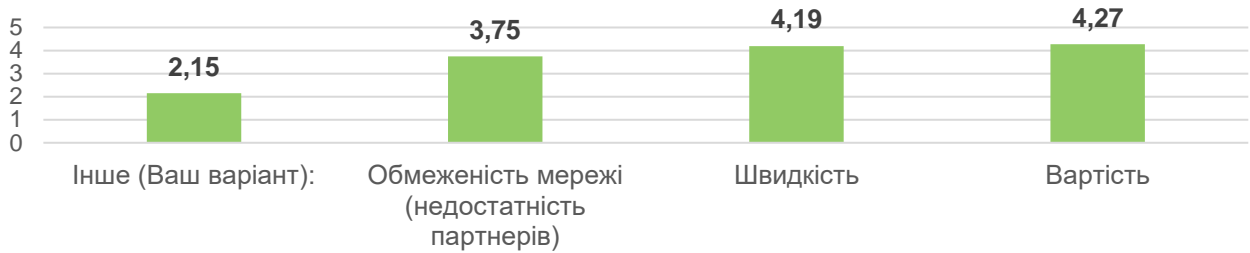

Діаграма. *Середня оцінка голосів щодо характеристик, які можуть бути поліпшені під час запровадження е-гривні для транскордонних розрахунків юридичних осіб*

Питання 25. У разі запровадження е-гривні для транскордонних платежів та переказів фізичних осіб, яка з існуючих характеристик може бути поліпшена?

Респонденти вважають, що в разі запровадження е-гривні для транскордонних платежів та переказів **фізичних осіб** найімовірніше можуть бути поліпшені **вартість (4,27 бала з 5)** та **швидкість (4,19 бала з 5)** таких переказів.

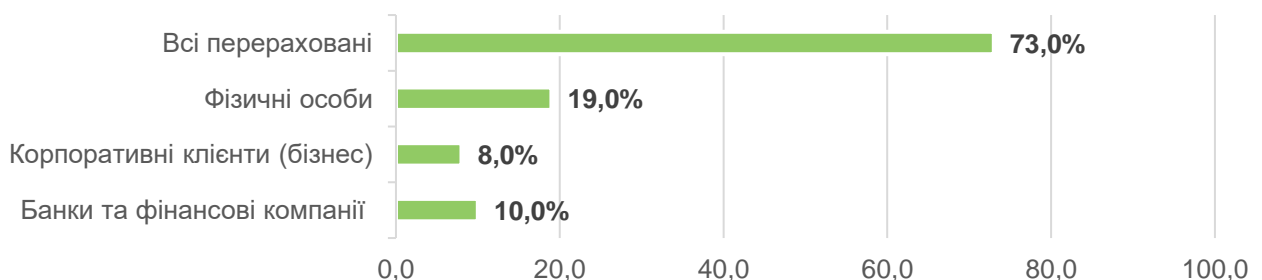
Діаграма. *Середня оцінка голосів щодо характеристик, які можуть бути поліпшені під час запровадження е-гривні для транскордонних платежів і переказів фізичних осіб*

Дохідний фінансовий інструмент

Питання 26. У разі запровадження е-гривні як дохідного фінансового інструмента, хто має бути користувачем такого продукту?

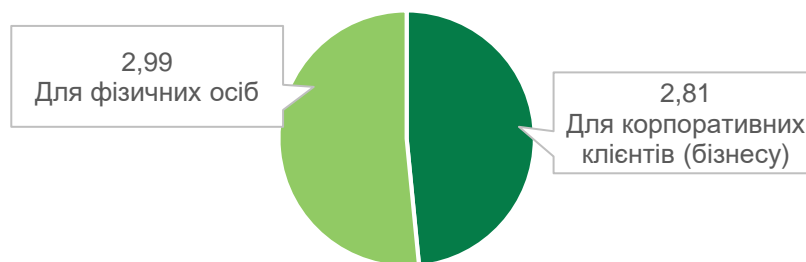
Майже третина респондентів (**73%**) вважають, що у разі запровадження е-гривні як дохідного фінансового інструмента користувачами можуть бути **всі** суб'єкти: банки й фінансові компанії, корпоративні клієнти (бізнес) та фізичні особи.

Діаграма. *Відповіді респондентів щодо можливих користувачів продукту в разі позиціонування е-гривні як дохідного інструмента*

Питання 27. Оцініть імовірність ризику відтоку ліквідності з банківської системи до центрального банку в разі позиціонування е-гривні як дохідного інструмента для фізичних осіб та для корпоративних клієнтів.

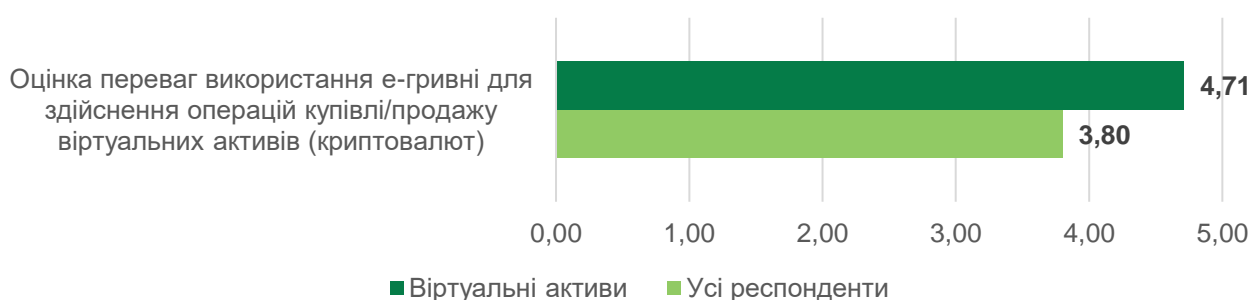
Респонденти оцінили **ризик відтоку ліквідності з банківської системи** до центрального банку в разі позиціонування е-гривні як дохідного інструмента як **помірний**. Водночас ризик для фізичних осіб оцінили в **2,99 бала** за 5-бальною шкалою, ризик для корпоративних клієнтів – **2,81 бала** з 5.

Діаграма. *Середня оцінка голосів щодо ризику відтоку ліквідності з банківської системи до ЦБ для фізичних осіб та корпоративних клієнтів у разі позиціонування е-гривні як дохідного інструмента*

Питання 28. Оцініть переваги використання е-гривні для здійснення операцій купівлі/продажу віртуальних активів (криптовалют).

Усі респонденти оцінили **переваги використання е-гривні** для здійснення операцій купівлі/продажу **віртуальних активів (криптовалют)** в середньому майже на **4 бали** за 5-бальною шкалою. Група респондентів зі сфери діяльності “віртуальні активи” – на **4,71 бала** з 5.

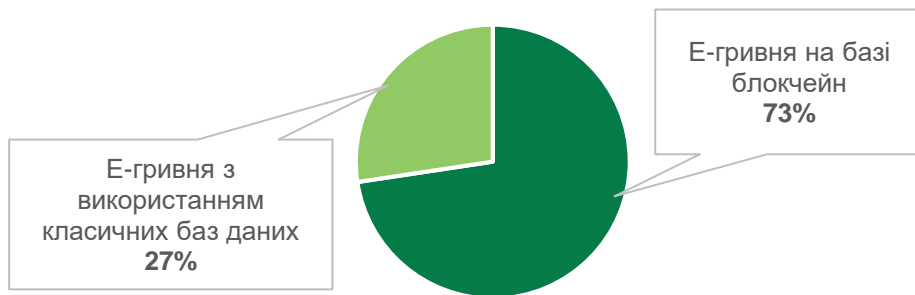
Діаграма. *Середня оцінка голосів щодо переваги використання е-гривні для здійснення операцій купівлі/продажу віртуальних активів (криптовалют)*

Питання 29. Чи готовий Ваш банк/компанія інвестувати в створення платіжної інфраструктури для е-гривні та її просування в разі зацікавленості проєктом?

55% респондентів відповіли, що їх банк або компанія **готові інвестувати** у створення платіжної інфраструктури для е-гривні та її просування на ринку, проте **45%** респондентів відповіли, що **не готові** інвестувати у створення такої інфраструктури. Водночас окремі респонденти зазначали, що остаточна відповідь залежатиме від бізнес-моделі, дохідності продукту та попиту серед фізичних і юридичних осіб.

Питання 30. Чи має е-гривня бути реалізована на базі технології блокчейн?

Переважна більшість респондентів (**73%**) вважають, що е-гривня може бути реалізована на базі технології **блокчейн**, решта респондентів (**27%**) – із **використанням класичних баз даних**.

Також респонденти відзначили, що використання блокчейн, з одного боку, може нести ризики, пов'язані з відносною новизною й масштабованістю цієї технології, а з іншого – прозорість та інноваційний функціонал (можливість імплементації смарт-контрактів та “програмування” цифрових грошей). Окремо зазначалося, що технологія блокчейн може забезпечити розрахунки за цінними паперами без участі ПАТ “Розрахунковий центр”, створивши нові можливості для торгівлі цінними паперами для учасників ринку, що не можуть бути реалізовані з використанням традиційних платіжних засобів та процедури клірингу.

Висновки

1. На думку учасників фінансового ринку, найперспективнішим “юзкейсом” е-гривні потенційно може стати її використання для **роздрібних безготівкових платежів** (в першу чергу – P2P перекази та операції e-commerce). На другому місці за кількістю балів – **е-гривня як інструмент для транскордонних платежів** (в першу чергу – P2P перекази).

2. “Юзкейс” е-гривні як інструмента для **цільових соціальних виплат (G2P)** перебуває на передостанньому місці рейтингу. Водночас 77% респондентів підтримали цей “юзкейс” у разі запровадження на базі е-гривні **“програмованих” цільових грошей** для здійснення державою виплат, які можуть бути витрачені виключно на конкретні цілі або в конкретний період часу. Отже, цей кейс **міг би ефективно доповнити функціонал е-гривні для роздрібних безготівкових платежів**.

3. Респонденти виявили значну зацікавленість до потенціалу е-гривні як **інструмента для здійснення операцій із віртуальними активами**. Крім того, більшість опитаних експертів вважає, що е-гривня має бути реалізована на базі технології **блокчейн**. Беручи до уваги значний обсяг ринку віртуальних активів в Україні та спорідненість технології, вважаємо, що напрям використання е-гривні у сфері обігу віртуальних активів **має потенціал до подальшого дослідження та розвитку**.

Отже, можемо дійти висновку, що найперспективнішими для дослідження та потенційного впровадження можуть бути:

1. Е-гривня для роздрібних безготівкових платежів із можливим функціоналом “програмованих” грошей та можливістю здійснення цільових соціальних виплат;
2. Е-гривня для здійснення операцій у сфері, пов’язаній з обігом віртуальних активів (наприклад для обміну, забезпечення випуску та інших операцій з віртуальними активами);
3. Е-гривня для транскордонних платежів.